

МАКСИМОВИЧІВКА — історико-етимологічний правопис. Опрацьований і теоретично обґрунтований М. Максимовичем у передмові до зб. «Малоросійські пісні» (1827, розділ «Зауваження до правопису й вимови слів») та в листі до Г. Квітки-Основ'яненка «Про правопис малоросійської мови» (1841). В основі М. — істор.-етимол. орфографія І. Котляревського з істот. додатками, спрямов. на те, щоб при збереженні існуючої форми слова створити певну можливість передавати на письмі діалектні особливості української мови. Крім етимол. написань з використанням традиц. літер рос. алфавіту ы, и, ъ, ѣ (милий, сынъ, лѣто), запроваджувалися позначення голосного і етимол. літерами ô, ê, û, î з діакритич. знаком (вôнъ, мѣдъ, добрû, синій); літера ў для нескладового голосного, середнього між в і у (уже ў нас на Ўкраинѣ наўчились), ё для сполучень йо, ъо (ѣго, сѣго), е для літер е, є та ь на місці апострофа (въѣзжае, кровью). В Наддніпр. Україні М. не прижилася: її використав тільки П. Лукашевич у зб. «Малоросійські й червоноруські народні думи й пісні» (С.-Петербург, 1836) та деякий час нею користувався П. Куліш. Зате М. здобула багато

прихильників у Галичині, на Буковині й Закарпатті. М. підтримав Львів. з'їзд учених 1848 та окремі шкіл. граматики («Грамматика руского языка» М. Осадци, 1862; «Методична грамматика языка малоруского» П. Дячана, 1865; «Грамматика руского языка для школъ среднихъ» О. Огоновського, 1889; тощо). Проте в широкій (особливо шкіл.) практиці вона вживалася з числен. порушеннями й модифікаціями (сплутування літер і, и, о, е для позначення голосного і, змішування літер и, ы, вживання нових надлітер. знаків тощо), що гальмувало розвиток освіти, літ-ри й культури. 1893 С. Смаль-Стоцький і Ф. Гартнер надрукували «Руску грамматiku для середнихъ школъ», написану **желехівкою**, яку з цього часу австр. уряд затвердив як офіц. правопис у шкіл. навчанні. 1895 всі офіц. видання українською мовою перейшли на фонет. правопис, і М. вживалася лише в пресі й видаваннях москвофіл. напрямку до 1930. На Закарпатті М. справила певний вплив на шкіл. підручники Л. Чопея (80-і рр. 19 ст.), стала основою **панькевичівки**, проіснувавши (через архаїчну фонетику закарп. говірок та відірваність краю від осн. частини укр. земель) до 1945, коли було запроваджено заг.-укр. правопис.

Г. П. Півторак

Бібліографічний опис:

Максимовичівка / Г. П. Півторак // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2017. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-60959>. — Останнє поновлення : 2025.

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).